

TÜRKÇE EĞİTİMİ ÜZERİNE

Doç. Dr. Cahit KAVCAR*

Millî Eğitim Bakanlığı Okul öncesi ve Temel Eğitim Genel Müdürlüğü ile Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığınca, çok yerinde bir uygulama olarak, 1983 yaz aylarında üç ayrı yerde, ilkokul ve temel eğitim öğretmenlerinin katıldığı Türkçe Kursları düzenlendi. Bunlardan biri 18 Temmuz - 5 Ağustos günleri arasında İstanbul'da, öteki ikisi de 8 - 26 Ağustos günleri arasında Ayvalık ve Tekirdağ'da yapıldı. Her kursa 150 öğretmenin katılması, böylece toplam 450 ilkokul ve temeleğitim öğretiminin bu yaz hizmet içi eğitimden geçmesi amaçlanıyordu. Bu kursların olumlu bir yanı da, Okulöncesi ve Temeleğitim Genel Müdürlüğü ile Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı elemanlarının ortaklaşa çalışmaları sonucu gerçekleşmesiydi.

Ayvalık'taki Türkçe Kursuna öğretim üyesi olarak ben de katıldım ve izlenimlerimi kısaca anlatmak istiyorum. Öteki öğretim üyeleri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinden Doç Dr. Enise Kantemir ve Dr. Ferhan Oğuzkan, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlar Genel Müdür Başyardımcısı Nurettin Ergen, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesinden Yüksel Atasoy ile Yücel Şişman'dı.

Bu kursun öğretim üyeleri olarak biz, İstanbul ve Tekirdağ kursları öğretim üyelerinin bir kısmının da katılmasıyla, 13 Mayıs 1983 günü, Hizmet İçi Eğitim Dairesinde bir toplantı yapmıştık. Orada, 150'şer kişilik büyük grupların dörder şubeye ayrılması kararlaştırıldı. Ayrıca, öğretim üyeleri olarak kendi aramızda konu ve işbölümü yaptık, kurs programı buna göre düzenlendi.

Ayvalık Kursunun başlangıcında barınma ve yemek gibi beklenmedik sorunlar çıkmakla birlikte, gerek Kurs Yöneticisi Cavit Gürsoy'un, gerekse bu kurs için gelen Bakanlık müşavir müfettişi Sabri Kırılı'nın yoğun ilgi ve çabaları sonucu, sorunlar kısa zamanda çözüldü. Ve üç haftalık kurs, ilgili ve görevli hemen herkesin büyük bir

---

* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi.

görev bilinci, uyumlu ve titiz çalışmaları içinde, tam bir düzen ve disiplin içinde sürdü. Kursiyer öğretmenler de saygı, terbiye ve düzene uyma yönünden çok iyidiler.

Kursun Amacı

Söz konusu kursun temel amacı şuydu : Türkçenin düzgün ve etkili bir biçimde öğretilmesini, beceriye ve kullanıma dönük olarak eğitimini sağlamak. Öğretmenleri daha verimli kılmak, onların Türkçe eğitiminde karşılaştıkları genel ve özel sorunlara çözüm aramak, öğretmenlere yol göstermek ve yardımcı olmak.

Bu temel amaca ulaşmak için derslerde işlenen başlıca konular da şunlardı : İkokuma ve yazma, sözlü ve yazılı anlatım, dilbilgisi, imlâ, serbest okuma (çocuk yayınları). Bu konulardan ilkokuma ve yazma'yı iki öğretim üyesi, ötekilerin her birini bir öğretim üyesi üstlenmişti. Fakat bu arada bütün öğretim üyelerince, dil eğitimiyle amaçlanan dört temel beceri (dinleme, konuşma, okuma, yazma) üzerinde duruldu. Öğretmenlerin Türkçe eğitimi konusunda karşılaştıkları ve kendilerince çözüm aradıkları sorunlar dile getirildi, en uygun çözüm yolları arandı, özellikle deneyim (tecrübe) alışverişi yapıldı. Bu arada genç öğretmenler, daha kıdemlilerden yararlanma fırsatı buldular.

Kursun Yararları

Adı geçen kursa yurdumuzun birçok ilinden temeleğitim ve ilkökul öğretmenlerimiz katıldı. Çoğunluğu, Adıyaman, Bingöl, Bitlis, Muş, Siirt, Sivas ve Tunceli illerimizde çalışanlar oluşturuyordu. Bu arada Ankara'dan katılanlar da vardı. Kursiyerler çok kısa bir zamanda hem birbirleriyle, hem de yönetim, öğretim ve denetim kadrosuyla kaynaştılar. Böylece, gerçek anlamda ve çok yönlü bir «eğitim ailesi» oluştu. Birbirinin izini kaybetmiş olan eski arkadaşların orada karşılaşmaları ise, kursa ayrı bir renk katıyordu.

Bu tür hizmet içi eğitim kurslarının birçok yararı vardır. Bunların başlıcaları şöyle sıralanabilir:

1. Bilgi tazeleme, unutulmaları hatırlama.
2. Yeni bilgiler edinme ve eksikleri giderme.
3. Karşılaşılan sorunları gündeme getirme, bunlara çözümler arama.
4. Meslektaşlar arasında iletişim ve etkileşim kurma, bilgi ve deneyim aktarımı sağlama.
5. Dinlenme

Sayılan bu yararların hepsinin, söz konusu kursta büyük ölçüde gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Program, çalışma günlerinde sa-
bahları altı saat ders, öğleden sonraları ise dinlenme şeklinde yürü-
tüldü. Kuşkusuz, her şeyin en iyisinin yapıldığı ileri sürülemez. Bun-
ların da daha iyisi, daha yararlısı elbette yapılabilir. çok daha iyi bir
hazırlıkla, beklenen verim daha da artabilir. Ama her şeye karşın
bu kurs, öğretmenlerimiz açısından çok yararlı olmuş, amacına bü-
yük ölçüde ulaşmıştır. Nitekim sonlara doğru kursiyerler de aynı gö-
rüşü sık sık belirttiler. Gerek düzenlenen «veda gecesi»nde, gerekse
kapanış toplantısında, kursun yararlarını vurguladılar. Sosyalleşme
ve sosyal ilişkiler bakımından da kurs çok yararlı oldu. Hemen her-
kesin katıldığı Veda Gecesi, yurdumuzun çeşitli yerlerinden sergile-
nen kültür değerlerimiz ve renkli tablolar da bunu açıkça kanıtladı.

Bu arada, hafta sonlarında çok yararlı çevre gezileri yapıldı.
Kursiyer öğretmenlerimiz toplu olarak Akçay, İzmir, Efes, Kuşadası,
Bergama gibi önemli yerleri gördüler, dinlendiler. Yeri gelmişken,
kurs yönetici yardımcısı Sevim Sağdıç'ın da kursiyerlerle çok iyi bir
diyalog kurduğunu, önemli görevler yaptığını belirtmek gerekir.

Kursun sonuna doğru bir sınav yapıldı. Öğretim üyeleri ortak-
laşa olarak toplam 50 test sorusu hazırlamış, sorular teksir edilmiş-
ti ve her soru iki puan değerindeydi. Bu sınava, kursa katılıp da sı-
nava girme hakkını elde eden 134 kursiyer girdi. Bunlardan 125'i sı-
navı başararak, kapanış töreninde «kurs başarı belgesi» aldı, ilk üç
sırayı alanlar ilan edilip kutlandı. Dokuz kursiyer ise başarılı olama-
dı. Ancak konuya çeşitli açılardan bakınca, başarısız olanların, öğ-
retim üyelerini ve ilgilileri uzun süre düşündürdüğünü belirtmek ge-
reker.

Öneriler

Birçok bakımdan yararı çok açık olan bu tür kursların daha ya-
rarlı ve daha verimli olabilmesi için kısaca şunlar önerilebilir:

1. Türkçe kursunun, olanaklar elverdiği ölçüde daha çok sayı-
da açılması.
2. Bu kursların, yalnızca yaz aylarında değil, öğretim yılı için-
de ve özellikle şubat tatilinde de açılma yolunun düşünülmesi.
3. Aynı zamanda, aynı kurs merkezinde birden çok kurs açıl-
maması.

4. Belli okulların kurs ve seminer merkezi olarak iyice örgütlenmesi, Aydın Ortaklar Öğretmen Lisesi gibi çok uygun okullardan da kurs için yararlanılması.

5. Kurs merkezlerinde görevlendirilecek kimselerin iyi seçilmesi.

6. Kurs için seçilen öğretim üyelerinin kurstan önce, ilgili dâirelerin temsilcilerinin de katılmasıyla bir araya gelmeleri. İş bölümü, hazırlık, temel ilkelerin belirlenmesi ve kursun verimi açısından böyle bir toplantı şarttır. Öğretmenlerin kuramsal bilgiden çok; eksiklerini giderici, çalışmalarında kendilerine yol gösterici ve özellikle karşılaşmakta oldukları sorunlara pratik çözümler getirci bir Türkçe kursu istedikleri sürekli gözönünde tutulmalıdır.

7. Kursa katılacak öğretmenlerin yanında bulundurmaları gereken belgeleri getirmelerinin sağlanması, böylece, yolluk için «ra-yiç değer» gibi konularda belediye gibi kurumlara gitmelerinin önlenmesi.

8. Özellikle çok önemli ve duyarlı bir konu olan Türkçe kurslarında, kurs başarı belgesi vermek yerine, yapılacak sınavda kursiyerlerin tam not olan 100 üzerinden aldığı puan bildirilmeli, puanlar, kursun sonunda en yüksekten en düşüğe doğru sıralanarak bir liste halinde asılmalıdır. Böylece hem kursun ciddiyeti sağlanır, hem kursiyerler kendi durumları hakkında bilgi edinir, hem de belge yüzünden doğacak moral çöküntüsü ve heves kırılması gibi durumların önüne geçilir. Hiç sınav yapılmasa ya da herkese başarı belgesi verilse, kursun ciddiyeti kalmaz. Bu öneri gerçeklik kazanırsa, kursiyerlerin sınav başarı durumu özlük dosyalarına işlenir ve başarılı öğretmenler ilerde hem değerlendirilir, hem de bu tür programlarda onlardan yararlanılabilir.